

Jedna zo vzácných starých fotiek, o ktorých píšeme na strane 6, zachytáva dnešných dolianskych päťdesiatnikov na dvore materskej školy. Spoznáte ich? Od septembra bude škôlkarsky dvor vyzeráť už úplne inak – ale ten kolotoč tam možno ešte nájdete...

Z obsahu tohto čísla:

- **V škole i škôlke zmeny k lepšiemu**
- **Penzión nie je iba ubytovanie**
- **Letecké modelárstvo? „Hlavne príjemný relax!“**

Vážení občania Dolian, prajem vám všetkým veľa zdravia, všetkým matkám veľa kvetov a lásky po celý rok. Počasie nám prialo pri stavaní mája i na dogtrekkingu, ktorého bonbónikom bola jazda veterán klubu. Slniečko svietilo aj pri výrube a oreze rizikových stromov. V ďalšej etape nám bude dendrologická firma realizovať redukčný rez lípy na novom cintoríne a duba na Lanišťanskej ceste.

Počasie nám síce praje, ale ovplyvniť ho nevieme. Možno ho dokážeme meniť, ale tak ako celú prírodu, bohužiaľ, iba k horšiemu. Ničíme si prostredie, v ktorom žijeme. Teraz spomeniem aspoň jednu oblasť, ktorú vieme ovplyvniť. Odpady naše každodenné. Firmy OZV (Organizácie zodpovednosti výrobcov pre obaly), v našom prípade spoločnosť Natur – Pack a.s., za nás uhrádza vývozcu odpadu, firme Máriaus Pedersen, poplatky spojené s vývozom separátov ako sú papier, plasty a železo (plechovky). Čím viac budeme separovať, tým menej budeme mať komunálneho odpadu a o to môžeme v budúcnosti menej platiť. Podľa štatistických údajov

v porovnaní s inými obcami na občana separujeme málo. Málo separujeme aj celkovo ako štát. Na porovnanie také Švédsko separuje viac ako 99% a odpad ešte dovážajú, aby ich zariadenia na spracovanie odpadu mohli fungovať a premieňali odpad na užitočnú vec. Už niekoľko rokov zabezpečujeme zber veľkokapacitného odpadu. Aj tento rok bude v zvyčajnom termíne a teraz k nemu pribudne aj zber drobného stavebného odpadu. Drobným stavebným odpadom sú odpady z bežných udržiavacích prác, ak si ich vykonáva priamo fyzická osoba v rozsahu do 1 m³ na jednu fyzickú osobu. Nespadajú sem prípady, ak tieto práce vykonáva pre občana firma. V takomto prípade zodpovedá za stavebný odpad firma. Množstvo nad 1 m³ musí stavebník odviezť na vlastné náklady na skládku komunálneho odpadu za poplatok. Patria sem drobné zmesi betónu, tehál, obkladáčiek, dlaždíc, keramiky, sadrokartónu a pod. Nepatrí sem: stavebný odpad s obsahom nebezpečných látok (azbest, ortuť, PCB) a pod. Čo s ním? Odpad s obsahom azbestu musí likvidovať organizácia oprávnená pracovať s ne-

bezpečnými látkami. Máme objednaný ďalší kontajner na sklo a pribudne nám aj zberný kontajner na kovy. Dobrým príkladom je FK CINEMAX, kde odpad triedia už dávno. Obyvatelia, ktorí budú mať záujem, si tiež budú môcť objednať hnedé smetné nádoby na biologický odpad, za ktoré si však budú musieť zaplatiť osobitne.

Prosím všetkých, aby sme nielen separovali, ale aby sme do komunálneho odpadu nedávali to, čo tam nepatrí. Najmä kamene, bio odpad a pod. Tí čo majú iba jeden vývoz za mesiac, nech si dávajú smetiak iba v danom termíne. Máme zdokumentované, kto si dáva nádobu aj mimo termínu, niektorí zase nádoby preťažujú. Dávajú do smetiakov veci, ktoré tam nepatria, takže sa im môže stať, že im nádobu nevyprázdnia.

Všetkým vám prajem len to najlepšie a pozývam vás na všetky akcie, ktoré robíme hlavne pre vás. Príďte povzbudiť naše deti na športovú olympiádu a príďte si spolu s nami uctiť 5. júla pamiatku sv. Cyrila a Metoda a naše ompitálske osobnosti.

Jozef Mruškovič, starosta

Ako naša obec hospodárila v roku 2016

Dobry základ pre tento rok

Na zasadnutí obecného zastupiteľstva dňa 7. marca tohto roka poslanci jednohlasne schválili Záverečný účet obce Doľany za rok 2016 a súčasne odsúhlasili návrh rozpočtu na rok 2017.

Úspory sa zídu

Za minulý rok sa v hospodárení obce podarilo dosiahnuť prebytok rozpočtu v celkovej výške 65 215,26 eur. V zmysle zákona poslanci odsúhlasili použiť túto sumu na tvorbu rezervného fondu, z ktorého sa bude financovať rekonštrukcia a dostavba materskej školy. Rozpočet sa v priebehu roka 2016 upravoval sedemkrát, plánovaná suma v časti príjmy bola 366 700 eur a v časti výdavky 355 000 eur. Skutočná suma v celkových bežných príjmoch dosiahla 335 464,50 eur, na bežné výdavky obec minula 271 805,04 eur.

Nádych na investície

Vo výdavkoch kapitálového rozpočtu bola realizovaná rekonštrukcia pamätníkov J. Fándlyho, a to v sume 5000 eur z dotácie od BSK a v sume 530 eur z vlastných zdrojov. Obec dostala v roku 2015 sumu 70 000 eur na rekonštrukciu a vybavenie materskej školy od Minis-

terstva školstva SR, a to v zložení 64 000 eur ako kapitálové výdavky, ktoré môže obec preinvestovať do konca roka 2017 a sumu 6000 eur ako bežné výdavky na vybavenie škôlky, ktoré boli použité do 31. 3. 2016. V roku 2016 dostala obec sumu 6000 eur na rekonštrukciu chodníka na Agátovej, ktoré treba preinvestovať do konca roka 2017.

Rozpočet 2017

V schválenom rozpočte na tento rok, ktorý musí byť v zmysle zákona navrhovaný ako prebytkový, sa ráta s celkovými príjmami v hodnote 328 850 eur a s výdavkami vo výške 313 850 eur. Hospodárenie je teda naplánované s prebytkom 15 000 eur. Vzhľadom na podstatne náročnejšie investície ako vlani sa však tento rok nedá očakávať taký vysoký prebytok ako za rok 2016. Ten sa tvoril cieľne s výhľadom na vysoké výdavky, ktoré budú tento rok spojené s dostavbou a rekonštrukciou materskej školy.

Stromy na cintoríne dostávajú odbornú starostlivosť

Bez ohrozenia

Ako ste si možno všimli, na obecnom cintoríne prebieha v niekoľkých etapách orez a výrez rizikových stromov. Pod dohľadom a na odporúčanie odborníka – dendrológa, sa zredukovali konáre v korunách starších stromov a vypíliť sa starší strom celý napadnutý imelom. Výrez konárov sa robí tak, aby sa pritom nepoškodili vegetatívne funkcie stromu a zároveň sa znížila hmotnosť koruny. Väčšinou ide o preťažené a veľké vetvy,

ktoré by sa pri silnom vetre už mohli odlomiť a ohroziť zdravie ľudí či poškodiť náhrobníky na cintoríne.

Arborista takto upravil aj lipu pri kostolíku, ktorej korunu už bolo nevyhnutné spevniť lanami. Pri prácach, spojených s orezom konárov, pomohol aj pán Jozef Zloch. V ďalšej fáze sa takto budú ozdravným rezom postupne upravovať aj koruny starej lipy a duba priamo na cintoríne a ďalšie stromy, ktorých stav si to bude vyžadovať. Zdravotný stav všetkých stromov na cintoríne pravidelne kontrolujú odborníci, na základe ich odporúčaní sa potom pristupuje k podobným preventívnym zásahom.

Čo nové v dolianskej škole a škôlke

Prichádzajú zmeny k lepšiemu

Vyšší počet žiakov v Základnej cirkevnej škole Sv. Leonarda a nové, väčšie priestory v materskej škole – tieto zmeny k lepšiemu si budú môcť dolianske deti užívať v nasledujúcom školskom roku 2017/2018.

Škôlka podľa plánu

Stavba prístavby materskej školy pokračuje podľa plánu, koncom apríla sa dokončila strecha, hotová bola vodo- a elektroinštalácia a začal sa dokončovať obvodový plášť novej budovy. Celá prístavba by sa mala dokončiť do konca mája, keď sa stavbári presunú do starých, súčasných priestorov škôlky a začnú ich rekonštruovať. Práce bude realizovať tá istá stavebná firma, ktorá by mala celé dielo odovzdať na kolaudáciu do 15. júla. Tá by mala prebehnúť spolu s odstraňovaním prípadných zistených závad do jedného mesiaca, aby ešte zostal čas na prípravu materskej školy pred novým školským rokom. Ten by sa mal vo vynovených a rozšírených priestoroch začať podľa plánu 4. septembra 2017.

Veľké sťahovanie

V súvislosti so spomenutým májovým termínom sa v piatok, 26. mája, začne veľký presun zariadenia materskej školy do priestorov kultúrneho domu. Zároveň sa bude musieť vypratať prakticky celá škôlka, pretože rekonštrukcia súčasného objektu bude rozsiahla. Bude sa týkať hlavne sociálnych zariadení, všetkých sietí a rozvodov, dverí. Vo finálnej fáze dostane čerstvý vzhľad aj škôlkarsky dvor s novým trávnikom a ihriskovými zariadeniami, na ktorých nákup sa starostovi podarilo dodatočne získať ešte ďalších 1500 eur. V prípadoch, že niektoré práce si vyžadujú vyššie náklady, ako boli pôvodne plánované a nebolo možné ich vopred odhadnúť (napr. úprava dvora, dodatočná izolácia strechy, elektroinštalácia a pod.), má obec prisľúbenú ďalšiu finančnú dotáciu.

Škola prežije

Zápis do prvého ročníka na našej CZŠ priniesol pozitívny záver – z dvanástich detí, ktoré z našej obce nastupujú do základnej školy, sa ich k nám prihlásilo jedenásť. Znamená to, že na budúci školský rok bude našu malotriedku navštevovať spolu 27 žiakov, čo je o štyri viac ako v tomto školskom roku. Keďže systém financovania základných škôl vychádza z počtu žiakov, znamená to pre našu CZŠ aj viac peňazí. Zdá sa teda, že najhoršie obavy o existenciu sú už zažehnané a škola bude môcť aj v budúcom školskom roku fungovať tak ako doteraz.

Patálie s budovou

Nekonečný príbeh s budovou našej základnej školy, ktorá nie je majetkom obce, sa možno už čoskoro dočká šťastného konca. Budovu vlastnil od 50. rokov minulého storočia najskôr miestny národný výbor, potom okresný národný výbor až sa po roku 1989 stala majetkom Krajského školského úradu. Ten bol ochotný ju predať obci iba za trhovú hodnotu, čo si obec nemohla dovoliť. Asi pred dvoma rokmi prešlo vlastníctvo budovy z tejto nezmyselnej organizácie na Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky a veci sa konečne začali hýbať dopredu.

Svetlo na konci tunela

Obec znova požiadala ministerstvo o prevod budovy, ale ten má aj napriek súhlasnému postojú ministerstva svoj zákonom stanovený postup. Najskôr si ministerstvo muselo dať vypracovať znalecký posudok a potom klasifikovať budovu školy ako prebytočný majetok, čo sa aj stalo v nedávnych dňoch. V zmysle predpisov musí prebytočný majetok najskôr ponúknuť rozpočtovým a príspevkovým organizáciám, v ktorých je štát zakladateľom.

Podmienka pre investície

Ak žiadna z nich neprejaví o školu záujem, (ak by to aj nejaká organizácia kúpila, bol by to pre nich majetok ležiaci úhorom, lebo budovu máme ako školu zariadenú a ako školu ju musí viesť aj nový majiteľ), môže ju ponúknuť obci. Až po prechode vlastníctva budovy na obec bude potom možné do našej školy investovať, žiadať o financie na rekonštrukciu a začať diskutovať o tom, či by sa tu mala zriadiť nová jedáleň, telocvičňa, pamätná izba v priľahlom školskom byte alebo iné vylepšenia.

Predstavujeme doľanských podnikateľov

Penzión nie je iba ubytovanie

Jednou zo služieb, bez ktorej si už dnes život v Doľanoch nevieme predstaviť, je ubytovanie v penzióne Ompitál. Zvykli si ho využívať obyvatelia obce pre svojich hostí, turisti, stále častejšie je miestom rodinných osláv. Čo všetko si vyžaduje prevádzkovanie penziónu a aké sú možnosti jeho zapojenia sa do cestovného ruchu v regióne, o tom sme hovorili s majiteľkou Máriou Tichou a jej manželom Ing. Elemírom Tichým.

Ako a kedy sa vlastne zrodila myšlienka zriadiť v Doľanoch penzión?

Mária Tichá: V tejto budove sme do roku 2009 mali dielňu na výrobu keramiky a po rozchode s naším spoločníkom sme ju začali prerábať na penzión. Manžel už predtým niekoľkokrát navrhoval nášmu spoločníkovi, nech budovu kúpi a urobí z nej penzión. Nakoniec sme to urobili sami.

Prečo?

Elemír Tichý: Pretože v Doľanoch dovtedy nič také nebolo. Vlastne ani nebolo treba, ešte tu o ubytovanie nebol veľký záujem. Myslím si, že sme trochu predbehli dobu, ale ukázalo sa, že išlo o správne rozhodnutie. Hoci sa myšlienka ubytovania v dedine trochu pomalšie vrýva do povedomia ľudí, zvyky sa postupne menia. Ľudia si už nechcú všetko robiť sami doma, ak príde návšteva, radšej ju ubytujú v penzióne ako keby mali rozkladať gauč, postieľať a deliť sa o kúpeľňu...

MT: Ľudia už hľadajú väčší komfort, súkromie a nie každý má v dome vyčlenenú jednu izbu i s kúpeľňou iba pre hostí. Doma je to vždy len nejaké provizórne riešenie.

Takže väčšina hostí prichádza iba na jednu noc?

MT: Asi v 90 percentách prípadov. Väčšinou prídu na nejakú akciu, oslavu, ochutnávku vín... Občas sa zdržia

viac nocí, napríklad, cyklisti z Čiech, keď tu majú program na tri dni.

ET: Výhoda ubytovania vo vinárskom kraji je v tom, že ľudia prídu a nemusia nikoho otravovať, aby ich odviezol, nemusia riešiť dopravu, keď si vypijú. Pre vinárov u nás v dedine je tiež výhoda, že ak niekoho pozývajú, môžu ponúknuť i prenocovanie.

Vypláca sa to?

MT: Musím povedať, že ubytovanie na jednu noc je pre nás ten najnevýhodnejší spôsob ubytovania – v niektorých penziónoch vás na jednu noc ani neubytujú. Jedna noc znamená vyššie náklady na upratovanie, bielizeň, viac roboty atď., ako keď sú tu hostia, napríklad, tri noci.

ET: Náklady sú vyššie, ale aj preto máme ceny nastavené nie pre najlac-

nejšiu klientelu. Ani sme to nikdy nechceli. Myslíme si, že ak k nám príde hosť, potrebuje tu prespať a je schopný zaplatiť o pár eur viac ako v najlacnejšej kategórii.

Penzión Ompitál si od začiatku udržuje dosť vysoký štandard...

MT: Nechceme, aby sa z nášho penziónu stala dočasná ubytovňa pre robotníkov. Oni hľadajú ubytovanie za 8 alebo 10 eur. Takže, ak niekto telefonuje, hneď mu poviem ceny, aby bolo jasno. Nedá sa to „ustrážiť“ inak ako vyššou cenou.

ET: Naša cena za nocľah nie je taká vysoká, ak ňou máme pokryť vyššie náklady na jednodňových hostí. Na druhej strane, veľa ľudí už dnes nehľadá iba najlacnejšie ubytovanie, kde nie je zaručená kvalita. Rad-

šej si trochu priplatia, ale majú istotu, že dostanú určitý komfort, slušnú úroveň.

Nemáte núdzu o návštevníkov?

MT: Čo sa týka ubytovania, počet prenocovaní sa postupne zvyšuje. Ale nie je to žiadny strmý rast, iba veľmi postupný.

ET: Spočiatku som si myslel, že to bude horšie. Záleží aj od sezóny, na jeseň ľudí pribúda, od septembra do Vianoc, keď sú ochutnávky, firemné akcie vo vinárstvach.

Stále viac ľudí k vám prichádza oslavovať...

MT: Akcií máme dosť, nie sú viazané na ubytovanie a postupne ich pribúda. Kapacita sály je maximálne 30 ľudí, pre ktorých sme schopní zabezpečiť kompletný catering, jedlo, nápoje, hudbu, takže tu poriadame rôzne oslavy, narodeniny, svadby...

ET: Aj tu je vidno, ako sa trh vyvíja. Kedysi sa na dedine predsa všetky takéto oslavy robili doma, vypekalo sa, tri dni chystalo... Každý si všetko robil doma. Ako chlapec som bol za rok na pätnástich svadbách a všetky boli v domoch... Je tu aj kultúrny dom, ale teraz sa už organizujú oslavy, kde zvykne byť menej ľudí. Aj svadby bývajú skromnejšie.

Je to tým, že ľudia sú pohodlnejší?

ET: Prichádzajú k nám ľudia, ktorých by voľakedy ani len nenapadlo, že by si na rodinnú oslavu niečo prenajali. Teraz už má každý dosť svojich starostí, nikomu sa to neoplatí, zháňať poháre, riad, chystať, variť, piecť – a keď sa všetko skončí, ešte všetko spratať, popratovať. Chce to aj veľa času a takto sa zdvihnú, odídu a nemusia nič robiť. V Doľanoch sú rodiny, ktoré majú u nás niekoľko osláv za rok.

Ste napojení na cestovné kancelárie?

MT: Boli aj také pokusy, ale veľmi to nefungovalo, tlačia vás s cenou dole, takže sa radšej propagujeme iba sami.

ET: Na Slovensku stále chýba v cestovnom ruchu celková in-

fraštruktúra. Tvrdím, že čo majú dnes v Nemecku, bude v Čechách o desať rokov a o ďalších desať na Slovensku. Tam chodí na dovolenky do svojej vlastnej krajiny oveľa viac ľudí. Aj keď naši ľudia už viac dovoľenkujú doma, ešte stále nemajú prechodené Tatry, Slovenský raj a ďalšie známe oblasti... Až potom sa možno pôjdu pozrieť inde. Osobne mi, napríklad, veľmi chýba cyklistická infraštruktúra, ako ju majú povedzme v Čechách.

Mali by sme z tohto hľadiska čo ponúknuť?

ET: V Doľanoch existuje veľký potenciál pre cestovný ruch, len nefunguje. Navzájom si posúvajú a doporúčajú klientov, to je náš sen, o to sme sa vždy snažili. Spolupracujeme so všetkými, ktorí sú ochotní spolupracovať, s vinármi, nadväzujeme spoluprácu s motorkármi, motokárovým okruhom... Pre nás by bolo ideálne, ak by hostia prichádzali na viac dní a každý deň navštívili niektoré miestne vinárstvo. Potom v nedeľu hoci do kostola, v sobotu na preteky alebo na Červený kameň, najesť sa do B-Clubu... Na bicykloch do Smoleníc alebo na Zabité, do jaskyne.

Dá sa to vôbec v Doľanoch takto zorganizovať?

ET: Dá. Ak niekto prejaví záujem, vždy sa vieme medzi sebou dohodnúť. Ale väčšinou je to naopak, ľudia prídu na ochutnávku a popri tom hľadajú ubytovanie. Napríklad v Rakúsku je centrom vždy nejaký penzión, odkiaľ hostia, povedzme cyklisti, vyrážajú za programom, ktorý si vyberú. U nás to ešte tak nie je.

MT: Snažili sme sa s majiteľmi vinárstva Vína z mlyna pripravovať a ponúkať „balíky“ služieb vrátane ubytovania, ale za rok sa nám ohlásili iba raz. Väčšinou si hostia vyberajú sami. U detí je to skôr tak, že rodičom sa veľmi nechce a radšej s nimi idú na „výlet“ do obchodných centier... Rodičia sú na bicykle alebo pešiu turistiku darebnejší ako ich deti... Ale ponuka musí byť široká, aby si každý mohol vybrať, čo ho zaujíma.

Ako vnímate podporu cestovného ruchu od štátu?

ET: Štát nemusí podporovať, len nech nerobí zle. Nech nevymýšľa stále nové a nové prekážky pre podnikateľov. Ak chcete dať v penzióne niekomu štrúdlu, nemôžete... „Urobte nám aspoň cigánsku“ – nedá sa... A k tomu všetky tie povolenia, certifikáty, potvrdenia, je ich strašne veľa, spústa dokladov, ktoré sú náročné a drahé. Od kominára cez hasiča, elektrikára, revízneho technika, hygienu... A ešte k tomu aj také nezmyselné veci ako licencia, za ktorú treba zaplatiť tisíc eur, čo je pre nás tržba za päťdesiat nocľahov, takže zisk zo 100-150 nocľahov ide automaticky ministerstvu financií... Od štátu necítíme žiadnu podporu, skôr naopak. Hlavne od menších podnikateľov sa požadujú často likvidačné poplatky.

MT: Alebo kamerový systém – chránite si svoj majetok na vlastné náklady, ale musíte mať projekt a platiť ešte aj za to, že snímate verejné priestranstvo – niekoho, kto ide okolo... Všetci chcú len vyberať peniaze.

Čo by bolo treba urobiť, aby sa situácia zlepšila?

ET: Vínná turistika je náš obrovský potenciál, ale treba k nám prilákať viac ľudí z okolia a hlavne z Bratislavy. Na zvládnutie takejto ponuky nestačí, aby sem chodili iba Doľančania. Ľudia nie sú naučení na domáce dovolenky. Pritom tu v horách sa nájde množstvo krásnych miest, netreba chodiť nikam inam. Ale podnikatelia všetko nemôžu zvládnuť iba sami, hlavne s propagáciou by mal pomôcť štát, župa, regionálne organizácie cestovného ruchu.

MT: Potrebujeme podporu tam, kde to už na miestnej úrovni nedokážeme urobiť. MVC organizuje každoročne propagáciu regiónu na Inchebe, ale ohlas odtiaľ je veľmi slabý. Pomohlo by hlavne vybudovanie cyklistickej infraštruktúry hrady a zámky Slovenska od Devína až do Košíc alebo, napríklad, uviesť do života Púť sv. Jakuba, ktorá je schválená z Košíc cez našu obec až do Santiaga di Compostela, ale to už je iná pieseň.

Reportáž

Spomienky z negatívov

V minulom čísle Doľanských novín bola uverejnená prosba o poskytnutie fotografií z vašich archívov do pripravovaného kalendára. Množstvo dodaného fotografického materiálu však niekoľkonásobne presiahlo potreby na tento účel, a tak sme sa rozhodli časť fotografií zverejniť aj na našich stránkach.

Budovanie archívu

Približne dva mesiace trvalo naskenovanie tisíc negatívov z archívu niekdajšieho predsedu MNV Vendelína Hutára, ktorý dokumentoval život v obci v 70. rokoch. Každý jeden film som rozbaľoval s napätím (ktoré poznajú azda len bádatelia alebo zberatelia), aké zábery sa na ňom objavia. Jedno bolo isté od začiatku – v rukách mám poklad, ktorý si nemôžem nechať len pre seba. Ale informácií k fotografiám som mal žalostne málo. Označenie filmov bolo heslovité, niekde úplne chýbalo, rok bol označený možno na každom treťom. A tak sme sa rozhodli zverejniť časť archívu na **facebookovej stránke Doľanských novín**, aby si pamätníci zaspomínali a prípadne pridali k fotografiám doplnujúce informácie. Viac ako virtuálny priestor sa mi osvedčili osobné rozhovory,

z ktorých som sa dozvedel veľa zaujímavostí z toho obdobia. Už počas týchto debát som si uvedomil, že ak by mali byť informácie k fotografiám komplexné, bude to chcieť veľa trpezlivosti, osobných stretnutí a ochoty ľudí spolupodieľať sa na vytváraní akéhosi obecného archívu pre ďalšie generácie.

Kalendár a výstava

Možností ako oživiť príbehy na fotografiách pre čo najviac ľudí je viac – výstava, kde by si mohli ľudia spoločne pospomínať a porozprávať sa o „starých časoch“, vydanie knihy alebo spomínaný kalendár, ktorý sa práve v týchto dňoch dokončuje a o možnosti jeho zakúpenia budete informovaní.

Daniel Ďurďovič

PodĎakovanie: Ďakujem p. Márii Schmidtovej za poskytnutie negatívov, p. Jaroslava Vandákovéj za označovanie ľudí a udalostí na fotografiách uverejnených na facebooku a p. Márii Vadovičovej za označenie ľudí na fotografiách z albumu Kosci a cenné informácie.

Album s názvom Kosci (rok 1975 – brigáda JRD): 1. Hutár Florián, 2. Klein Alojz, 3. Dulanský Daniel, 4. Mruškovič Anton, 5. Janotka Jarolím, 6. Lanáč Rudolf, 7. Demovič František, 8. Pikulík Jozef, 9. Polák Ladislav, 10. Schwarz Hypolit, 11. Slaninka Ludomír, 12. Vrbinkovič Rudolf, 13. Vadovič Severín, 14. Drín Vincent, 15. Tomašovič Anton, 16. Čavojský Štefan, 17. Schwarz Ján, 18. Demovič Vendel, 19. Slaninka Marián, 20. Halač Rudolf, 21. Zigo Jozef, 22. Demovič Ervín

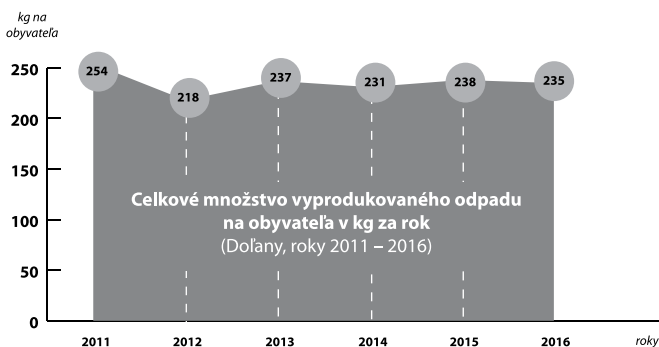
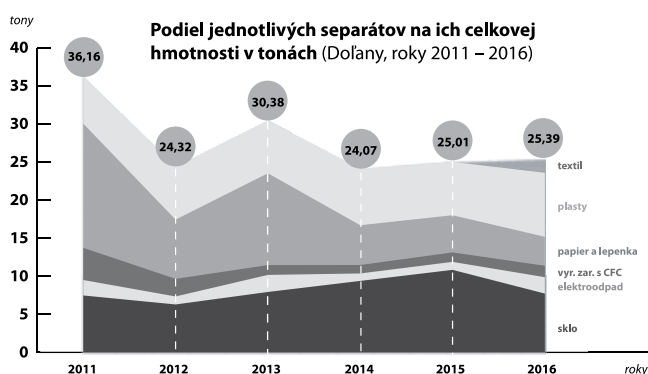
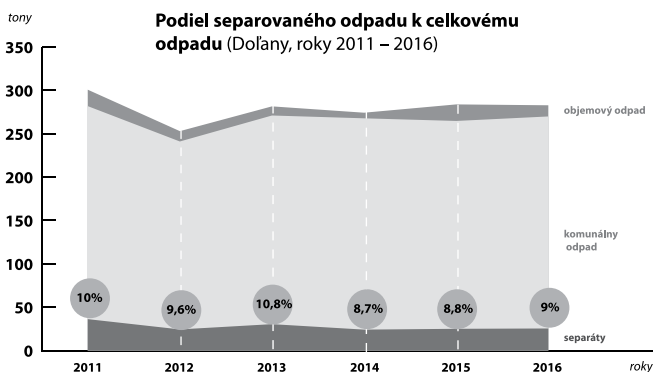

Zopár slov o odpade

Slovensko patrí v rámci Európy medzi krajiny s najmenším podielom separovaného odpadu. Aj v Doľanoch je podiel k celkovému odpadu dlhodobo na úrovni okolo 9%. Aby sme túto nepriaznivú bilanciu zlepšili, bude treba, aby sa čo najviac obyvateľov zapojilo do dôkladného separovania odpadu.

Komunálny odpad

Jeho množstvo sa dá znížiť dvoma spôsobmi – dôkladným separovaním zrecyklovateľných zložiek alebo vedomým znižovaním produkcie odpadu. Z grafov môžeme vyčítať, že posledné tri roky celkový vyprodukovaný odpad, separovaný odpad i celkové množstvo vyprodukovaného odpadu na obyvateľa/rok stagnuje. Problematiké sú napríklad tzv. tetrapacky, čiže „krabicové“ obaly od mlieka, smotany, či nápojov. Ide o kombináciu hliníkovej fólie s kartónom, ktorá teda v rámci separovaného zberu NEPATRÍ do papiera a ani plastov. Tetrapacky sa v niektorých obciach separujú úplne samostatne, ale väčšinou, žiaľ, končia v bežnom domovom odpade.

Separujeme

Separovať sa dá takmer všetko. Ak si nevieme rady, pomôžu nám recyklačné značky na obaloch.

je všeobecná značka, ktorá znamená, že obal je možné zhodnotiť, býva doplnená o spresňujúce písomné a číselné informácie pre konkrétny druh obalu.

Plasty

Patria medzi najpoužívanejšie obalové materiály, z ktorých väčšina je recyklovateľná. Naopak, ich spaľovaním sa do ovzdušia uvoľňuje množstvo nebezpečných toxických látok, napr. dioxínov, ktoré vážne poškodzujú zdravie. Dioxíny zostávajú dlho v prostredí a ľahko sa dostanú napr. cez zeleninu, hydinu alebo vajcia do nášho jedálnička. Rozdelenie plastov podľa druhu recyklačnej značky, ktoré **dávame do žltého vreca**:

Nápojové obaly – PET fľaše, obaly od čistiacich prostriedkov, rastlinných olejov.

Fólie, vrecia, nákupné tašky, nádoby od čistiacich prostriedkov, jogurtových nápojov, uzávery od PET fliaš.

Obaly od sladkostí, tégličky od jogurtov, obaly od kečupu, horčice, obaly od cestovín, rastlinných masiel.

Do žltého vreca nepatria: guma, linoleum, molitan, PVC výrobky, tetrapacky.

Papier

Papier, noviny, časopisy, papierové obaly, kartóny, lepenky, vnútra kníh – to všetko dávame **do modrého vreca**.

Sklo

Do **kontajnerov na sklo** dávame fľaše, poháre na nápoje, zaváraninové poháre, rôzne nádoby, tabuľové sklo z okien. **Nepatria** tam napr. autosklá alebo zrkadlá.

spracoval: Daniel Ďurďovič

Mozaika spomienok a udalostí spred 72 rokov

Nemecké lietadlo Messerschmitt Me-410 B2 – rovnaké zostrelili nad lesmi powyše Doľan.

Ako cez Ompitál vojna prešla

Mesiac máj sa okrem iného spája aj s výročím ukončenia doposiaľ najničivejšej vojny v dejinách ľudstva. Ani naša obec sa nevyhla vrave zbraní, ktorá v rokoch 1944-45 poznačila život jej obyvateľov. Tieto pohnuté časy pripomína aj niekoľko nasledujúcich príbehov.

Nemecké lietadlo

Dvojmotorové dvojmiestne lietadlo typu Messerschmitt Me-410 B 2, výrobné číslo Wr.Nr. 470100, bolo zostrelené americkými letcami 26. 6. 1944, kedy prebiehal jeden z najväčších bojov medzi Luftwaffe a USA-AF v Európe počas celej II. sv. vojny. Americké lietadlá leteli bombardovať ciele (hlavne rafinérie) v okolí Viedne. Boje sa začali už nad severným Maďarskom a zapojili sa do neho aj stíhačky Maďarského kráľovského letectva (MKHL).

Trosky dopadli v lese

Pri prilete nad územie Slovenska sa do boja zapojili aj stíhačky 13. letky Slovenských vzdušných zbraní (SVZ). Boje potom pokračovali

nad územím juhozápadného Slovenska a nad Rakúskom. Lietadlo s trupovým označením M8+14 havarovalo v lesoch nad Doľanmi a jeho posádka, pilot Ofw. Ernst Petry a strelec Uffz. Friedrich Stohr zahynuli. Časť trosiek havarovaného lietadla si dnes môžete pozrieť vo vitríne reštaurácie B-Club.

Partizáni v horách

V oblasti Malých Karpát pôsobilo niekoľko partizánskych skupín. Vykonávali spravodajskú, agitačnú, bojovú a diverznú činnosť. Už v apríli 1944 boli vysadení dvaja sovietski pyrotechnici s cieľom zapáliť letecký benzín na letisku pri Kuchyni. Boli však prezradení a úlohu sa im nepodarilo splniť. Najaktívnejšia

a najväčšia bola 2. partizánska brigáda Stalin. Jej 5. oddiel Kollár veliteľa V. Brunovského zničil 20. marca 1945 v priestore Roháč nemeckú rádiostanicu. 10. oddiel pod vedením V. Fenstera 24. decembra 1944 prepadol sklady vyššej školy pre nemeckých dôstojníkov na Tureckom vrchu a spôsobil veľké škody.

Úspechy aj straty

11. oddiel generála M. R. Štefánika veliteľa V. Lančariča zaútočil 12. novembra 1944 na nemeckú výcvikovú guľometnú školu pri Koloľovratku. 3. marca 1945 neúspešne zaútočil na nemeckých vojakov strážiacich stavbu úzkokoľajnej železnice pri Sklenej hute v katastri Doľan. Zahynul pri nej jeden partizán. Časť

partizánov z tejto brigády 19. marca 1945 oslobodila zo zajateckého tábora pri Pieskoch 86 sovietskych vojakov. Aktívny bol aj oddiel Jána Repu z 2. partizánskej brigády generála M. R. Štefánika. Jej členovia 27. septembra 1944 prepadli a zničili nemeckú pozorovateľňu – leteckú hlásnu službu na Holom vrchu pri Trstíne. Jedného vojaka zabil a ďalšieho zranil. Pozorovateľňa nebola viac obnovená.

S nasadením života

29. marca 1945 vypálili vojenský sklad pri Dolných Orešanoch. 1. apríla 1945 pri prepade zajateckého tábora pri Plaveckom Podhradí oslobodili 67 sovietskych vojakov. Zabili 8 a zajali 5 Nemcov, ostatní utiekli. Miestni odbojári v Horných Orešanoch štyrikrát prerušili telegrafné spojenie vedúce k pozorovateľni na Holom vrchu nad obcou. 3. septembra upozornili Nemci obyvateľov obce, že ak budú sabotáže pokračovať, postihne ich tvrdá represia, a tak odboj s týmito akciami prestal. Začiatkom marca 1945 prepadli partizáni pracovnú skupinu pracujúcu na pozorovacích stanoviskách v horách. Veliteľa zastrelili a ostatných rozohňali.

Padli v našom okolí

Podľa oficiálnych údajov zastupiteľstva Ruskej federácie na Slovensku padlo pri prechode frontu v období medzi 3. a 21. aprílom 1945 v našej obci a jej okolí spolu 17 príslušníkov Červenej armády. Najviac, 13 vojakov, zahynulo v čase najväčších bojov medzi 3. a 7. aprílom, ďalší štyria potom 21. apríla. Najstarší z nich, strelec Tisola Kusarbajev, mal v tom čase 49 rokov, najmladší, rozviedčik Alexander Kučatov, iba 19...

Averinov smutný koniec

Pri hrobe iba osemnásťročného partizána Michaila Averina na obecnom cintoríne si možno zaspomínať na jeho tragický príbeh, ktorý nám popísal jeden z pamätníkov tejto udalosti pán Michal Kordoš zo

Sološnice. „Jeho smrť bola dôsledok obyčajnej ľudskej pomsty. Istý mladík zo Sološnice zobral otcovi flintu a zaútočil v lese na dvojčlennú nemeckú hliadku. Jedného vojaka zastrelil, druhého ranil. Potom išiel za veliteľom partizánskej skupiny Brunovským, aby ho zobrali medzi seba, ale bol mladý, tak ho nezobrali. V skupine neboli len partizáni, ale aj ľudia, čo sa schovávali pred Nemcami - židia, francúzski letci, ktorých tu zostrelili, ľudia, ktorým sa podarilo utiecť z transportu do Nemecka po potlačení Slovenského národného povstania. Mladík z pomsty zradil Nemcom, že títo ľudia prespávajú v noci na Sklenej hute a klamal, že nemeckého vojaka zastrelili partizáni.

Nemci urobili raziu, na Sklenú hutu prišli okolo polnoci, les osvetlili svetlicami a videli, ako ľudia utekajú. Všetkým sa podarilo utiecť, iba v prvom, lesáckom dome, boli na oknách mreže a len jedno malé okienko, cez ktoré všetci, čo tam boli schovaní, začali utekať. Averin ich kryl, strieľal po Nemcoch, aby stihli povyskakovať. Potom, keď už Nemci vnikli do domu, sám nestihol utiecť a schoval sa pod posteľ, kde bolo tak málo miesta, že si ani nemohol vymeniť zásobník na samopale. Nemci ho tam objavili a na mieste zastrelili. Všetci utiekli, len on zahynul a Nemci ani nevedeli, že to bol Rus. Obeťoval sa za kamarátov.“

Pravda o smrti seržanta Hearinga

Seržant americkej armády Richard Hearing (nar. 1923) bol dňa 14. februára 1945 členom posádky bombardéra poručíka Roberta E. Davisa a zastával funkciu ľavého bočného strelca. Jeho smutný osud sa naplnil v tento deň roku 1945, keď musela posádka vyskakať na padákoch z poškodeného bombardéru. Pôvodná verzia o jeho smrti tvrdila, že letec sa po dopade zachytil padákom v korune stromu, kde ho nemenovaný horár nemeckého pôvodu zastrelil bezmocne visiaceho a telo pochoval v lesoch.

Bol to omyl

Avšak táto spomienka sa nezakladá na pravde. Vo vyšetrovacej správe smrti letca z roku 1946 spisanej Americkou exhumačnou komisiou, sa nachádza aj hlásenie miestnej žandárskej stanice Ompitál (Dofany). „V lesoch v katastri obce Ompitál neďaleko horárne Solfrov boli nájdené dňa 8. apríla 1945 ostatky amerického letca. Pri mŕtvoľe bola nájdená jedna krátka strelná zbraň, štyri mapy, dva kompas, 43 US dolárov, množstvo drobných vecí a jeden neotvorený padák, čo svedčí o tom, že pilot zahynul dopadom na zem.

Prevoz na cintorín

Telo letca našli Arnold Václav, Augustín Hanker, Josef Hluch, Josef Lus a Rudolf a František Stanček, všetci z Doľán (Ompitálu). Títo muži vzali drobné predmety okrem identifikačných známok, ktoré mal letec na krku a zostali v hrudnej dutine.“ Podľa nich mohlo byť identifikované telo letca exhumované dňa 29.10.1946 ako telo Richarda Hearinga. Miesto jeho posledného odpočinku je od 15. 11. 1946 na cintoríne v Ardénach.

Príbeh jedinej guľky

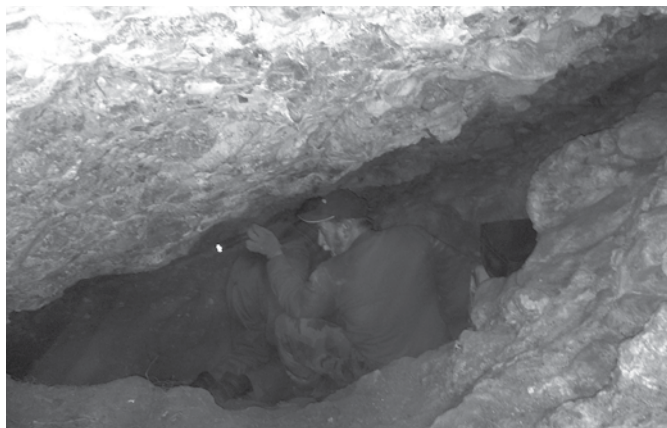
U Dominika Kloknera, otca Jána Kloknera, býval po vytlačení Nemcov z Ompitála sovietsky kapitán. V maštali mali v zajatí Vlasovcov. Po jednom ich vodili kapitánovi na výsluch. Vlasovec mal skrytú pištoľ a keď bol s kapitánom sám, zastrelil ho a ušiel do humien na Pažiti, do miest, kde bývali dedko Lanák. V tých miestach bolo veľa sovietskych vojakov a zbraní mali tiež dosť. Vlasovec tam zobral automatickú zbraň a niekoľkých ešte zastrelil. U Kloknerovcov zistili, že kapitán je mŕtvy a vina padla na domáceho pána D. Kloknera. Rusi kričali „chazaj ubyl kapitana“ a postavili ho k múru, že ho zastrelia. Našťastie prišli včas vojaci z Pažite a oznámili, čo sa stalo. Po 71 rokoch menila pani Anna Kloknerová staré okná za plastové a v parapetnej doske objavila guľku, ktorá zabila ruského kapitána.

Speleológovia začali skúmať jaskyňu za kostolíkom

Za tajomstvami Sv. Leonarda

Ako sme vás už v našich novinách informovali, jaskyniari z Plaveckého Podhradia začali na jeseň odborný prieskum jaskyne za kostolíkom, známej ako jaskyňa Sv. Leonarda. V prácach pokračujú aj túto jar.

Jaskyňa Sv. Leonarda je podľa diplomovej práce Alexandra Lačného z roku 2012 jedinou zo 41 jaskýň Kuchynsko-orešanského krasu, ktorá nie je krasová, ale vznikla v dolianskych (špačinských) vrstvách zlepenecov, ktoré obsahujú brekcie, polymiktné zlepence, štrky, piesky s polohami štrkov. Ako jaskyňa vznikla, zatiaľ odborníci nevedia, jedna z možností je aj umelé vyhlbenie a snáď preto je opradená rôznymi povestami. Pátranie speleológov, z ktorých možno spomenúť napr. Jaroslava, Mariána a Jakuba Butašovcov, ktorým pomáhal náš Milan Kovačič s vnukom, je o to zaujímavejšie. Ale nechajme rozprávať jedného z nich, Mareka Velšmída.

Opradená povestami

K prieskumu jaskyne sme sa dostali na požiadanie starostu obce Jozefa Mruškoviča. Privádza nás sem nie samotná jaskyňa, ale príbeh s ňou spojený. Viacero legiend o Sv. Leonardovi sa spája s jaskyňami. Od prechodu jaskyňami z Plaveckého Podhradia do Častej až po cestovanie po jaskyniach z Akvitánie (juhozápadná časť Francúzska) do Dolian. Nechcem spochybňovať nikoho, ale ľudia tomu fakt verili. I Ferdinand Dúbravský (spisovateľ, redaktor, učiteľ 1850-1926) tomu veril, keď napísal: *V okolí Rachšturmu (Roštúna) je mnoho jaskýň a podzemných dier; mnohé z nich sú krápnikové, iné plné horských krištálov, avšak neupravené, ťažko prístupné a nie každému známe. Ba stalo sa roku 1864 a či 1865, že istý hájnik s jedným spoločníkom v podzemných chodbách zablúdili a len náhodou dostali sa do chodby, ktorá ich až na druhý deň vyviedla, až na východnej strane hôr, pri mestečku Častá, vo vzdialenosti 5 hodín cesty.*

Záhada podzemných chodieb

O jaskyni v Doľanoch napísal: *„Táto jaskyňa je spojená s krápnikovou jaskyňou pod Červeným Kameňom, a s jaskyňou pod plaveckým zámkom, tiež i s krištálovou jaskyňou pod Rachšturmom. Veď medzi zázraky sv. Lenhardta patrí i to, že bez toho, že by bol svoju jaskyňu opustil, ocitnul sa naraz v Sološnici, druhý raz v Častej, inokedy zase až ve Stupave a na mnoho iných miestach. Pravda, tieto zázraky veľmi utrpely, keď r. 1864., či 1865., tí, pre pojednávaní o Rachšturme spomenutí dvaja zblúdilci, vyšli podzemnými jaskyniami a chodbami až na tejto strane von a takto spojenie všetkých tých jaskýň dokázali...“* Radšej už v legendách nepokračujem, lebo sa nájde niekto, kto to, okrem Chucka Norrisa, tiež dokázal.

Začali vstupom

Ale späť k realite. Pamätníci vravia, že v jaskyni bol zamurovaný dajaký vchod, mreža a plazili sa po blate až k prameňu vody. Zamurovaný vchod sa nám už podaril objasniť. Po výkopových prácach na predošlých akciách sa podarilo odstrániť z jaskyne sedimenty, ktoré odkryli pôvodnú stenu kaplnky, ktorú k jaskyni pristavili niekedy na prelome 14. a 15. storočia. Jej juhozápadná strana nadväzuje na prírodnú jaskyňu s prameňom.

Stále je čo kopat'

Tu sa dostávame k ďalšiemu bodu, a to k mreži. Mohla by táto mreža chrániť prameň pred nechceným vstupom? Nie je to vylúčené. Práce na lokalite stále pokračujú. V sienke, ktorá má už dnes hĺbku 2 metre, je stále čo kopat'. Vykopalo sa tu už niekoľko kubíkov a černoze, čo nám vraví, že do dna máme ešte ďaleko. Naopak, zadná zúžená časť jaskyne dosiahla svoju maximálnu výšku jeden meter. Treba tu však odkopať ešte jeden smer, ktorý by nám mohol napovedať, čo bude ďalej. V závere jaskyne sa našlo mimo odpadu veľa starej rozbitej keramiky, ktorá nejavila žiadne známky pravidelného usporiadania či celistvosti.

*****

Opäť platí: Kopať sa dá, a tak jaskyňu ešte neopúšťame. Treba sa dokopať k už spomenutej mreži a prameňu. Potom to môžeme zabaliť a povedať, že sme dosiahli čo sa očakávalo. A možno sa aj prekopeme do Sološnice!

Okienko zo života farnosti Doľany

Vo farskom kostole pokračuje jeho oprava, avšak napriek tomu sa v ostatnom období v našej farnosti konali viaceré hodnotné podujatia. V pôstnom čase to boli pekné nedeľné krížové cesty dobrovoľníkov na Kalvárii, ktoré sa konali vždy o 15.00 hod., a na ktorých pribúda stále väčší počet farníkov.

Podelili sme sa

Ďalej sa uskutočnil 11.ročník (v Doľanoch II. ročník) pôstnej zbierky „Podĕfme sa!“ Organizátorom je Katolícke hnutie žien Slovenska (KHŽS). V Doľanoch ho spoločne usporiadali RKFÚ a obecný úrad. Podujatie sa konalo 1. apríla o 15.00 hod. v DKJF v Doľanoch formou podávania pôstnej polievky v dôstojnej a pritom príjemnej atmosfére. Prítomní účastníci i všetci sponzori si uvedomovali cieľ a podstatu tejto dobročinnnej akcie a prispeli každý podľa svojich možností.

Zbierka pre tých, čo to potrebujú

Poukázaním výnosu zbierky v sume 160 eur sme sa aj my Doľančania spolupodieľali na tohtoročnom účele zbierky - zriadenie Centra pre tehotné ženy, matky s deťmi a rodiny v sociálnej núdzi v Ružomberku. Vyslovujeme poďakovanie všetkým zúčastneným za ich hmotnú a morálnu spoluúčasť na pôstnej zbierke. Písomné poďakovanie sme dostali aj od vedenia KHŽS.

Krížová cesta

„Križ je znakom spásy, križ ten drevený...“ V duchu tejto piesne

FARNOSŤ DOĽANY A MIESTNI VINÁRI
VÁS POZÝVAJÚ NA

SLÁVNOSŤ SV. URBANA

nedeľa 21. mája 2017 o 17.00 hod.
pri kaplnke vo vinohradoch

PROGRAM:

1. obrad požehnania viníc
2. malé pohostenie, ktoré si pripravili miestni vinári

Rímskokatolícka cirkev, farnosť Doľany
Vás pozýva na

PŮŤ K SV. LEONARDOVI

Púť sa koná na kalvárii v Doľanoch
v nedeľu 28. mája 2017

PŮTNICKÁ SV. OMŠA:
o 10.30 hod. na kalvárii

hl. celebrant - Mons. Daniel Ižold, rektor kňazs.seminára

Pozývame aj pútníkov v krojoch:
sprievod krojovaných je od kostola o 10.30 hod.

POBOŽNOSŤ K SV. LEONARDOVI:
o 15.00 hod. v kostolíku sv. Leonarda
(pri pobožnosti bude možnosť osobne si uctiť relikvie sv. Leonarda)

ešte aj teraz rezonujú krásne spomienky v mysli a v srdci tých, ktorí boli v stredu 12. apríla na rannej živej Krížovej ceste v kostole. Krížovú cestu pod vedením učiteľov a po usilovnej príprave predviedli žiaci a žiačky CZŠ sv. Leonarda v Doľanoch. Deti pristupovali k svojim „hereckým“ úlohám“ citlivo a zodpovedne. Práve tento prístup zanechal v prítomných účastníkoch hlboké dojmy.

Úcta k Sv. Jozefovi

Vo farnosti sme minulý rok obnovili úctu k sv. Jozefovi, a to posvätením obrazu sv. Jozefa v jeho vynovenom drevenom príbytku v hornej časti pavyše Fera Monsbergera. Mesiac marec je mesiacom zvýšenej úcty k tomuto svätcovi. Pretože sme v deň mena sv. Jozefa 19. marca nevykonali pobožnosť na uvedenom mieste, stretli sme sa tu 1. mája, ktorý je sviat-

kom sv. Jozefa robotníka. Pondelková pobožnosť obsahovala pekné modlitby a spevy k úcte sv. Jozefa, ktoré sme mu predniesli na prahu prichádzajúcej jari. Potešujúca bola aj skutočnosť, že vďaka ochote a šikovným rukám Milana Kováčiča pribudli pri obrázku sv. Jozefa dve veľmi pekné nové lavičky, za čo mu vyslovujeme úprimné poďakovanie.

Obnovme spolu kostol

Na záver by som chcela opätovne povzbudiť našich občanov a farníkov, aby neustávali vo finančnej i morálnej pomoci na opravu kostola, po ktorej skončení budeme mať všetci radosť z vykonaného diela. Nech nám k tomu pomáha nielen naša dobrá vôľa, ale aj sv. Katarína Alexandrijská, patrónka farského kostola.

JUDr. Ida Konopová, PhD.
zástupkyňa starostu obce Doľany

Letecké modelárstvo je hlavne príjemný relax

S hlavou v oblakoch, s nohami na zemi

V susednej obci Častá funguje od roku 2012 veľmi aktívny klub leteckých modelárov RC Klub Častá. RC znamená „radio controlled,“ čiže modely ovládané rádiovým signálom. Členom klubu je aj Doľančan Milan Krajčovič, ktorého sme požiadali, aby nám o tomto zaujímavom hobby povedal niečo viac.

Keď obdivujeme majstrovské lietanie modelárov na vašich leteckých dňoch, zdá sa všetko veľmi ľahké...

Riadiť model nie je až také zložité, ale ani jednoduché. V podstate ide hlavne o to, že model musíte rozoznať v každom smere, keď letí smerom od vás – vtedy ste v smere letu, čo je jednoduchšie. Ale potom, keď letí opačným smerom k vám, je to oveľa ťažšie, lebo všetko je naopak, ako pri cúvaní s autom. Vyžaduje si to perfektnú synchronizáciu mozgu a rúk, nesmiete urobiť chybu ani zaváhať.

Ako sa to dá natrénovať?

Vždy na začiatok odporúčam zakúpiť a nainštalovať si do počítača RC simulátor s ovládačom a cvičiť na nečisto. Takýto trénažér ponúka viacero druhov modelov, dajú sa tu nastaviť rôzne typy lietadiel, poveternostné podmienky atď. Najvhodnejší a najlepší na „lietanie“ je hornoplošník, ktorý je vo vzduchu stabilnejší.

A čo ďalej?

Až keď má na trénažeri nalietaných niekoľko hodín, môže to skúsiť naostro. Musí mať v rukách „gríf“ aby vedel s modelom vzlietnuť a riadiť ho vo všetkých polohách. Najzložitejšie je ale pristátie. Ak si začiatok nie je istý svojimi schopnosťami, požiada skúsenejšieho modelára o prepojenie vysielачov káblom učiteľ-žiak a v kritickej situácii učiteľ preberie riadenie modelu. Vyletieť môžete, ale pristáť musíte.

S akým modelom je najlepšie začať?

Základné rádiom riadené (RC) modely pre začiatok sú z polystyrénu - preto, aby škody boli čo najmenšie v prípade havárie. Každý začiatok musí skôr či neskôr s modelom padnúť, nikto nie je taký zručný, aby neurobil chybu. Pre začiatok stačí nejaký základný model, ideálny je s rozpätím krídiel asi 1,5 metra - hornoplošník, s vrtulou na chrbte, pretože keď havaruje, škoda je menšia.

Z čoho je letecký model vyrobený?

Konstruktívne modely sú zhotovené z ľahkých a pevných materiálov, hlavne balzy, leteckej preglejky, smrekových

vých nosníkov lepené epoxidovým lepidlom a poťah tvoria zmršťovacie fólie. Drahšie a väčšie modely sú zo sklolaminátu a sú dosť finančne náročné. Ale dlhšie vydržia.

Je letecké modelárstvo drahý špás?

Bežný konštrukčný model s rozpätím do 2 metrov na benzínový alebo metylolový motor stojí asi 200 – 250 eur, plus motor, rádiostanica, servomotory a príslušenstvo. Celý set vyjde na 450-500 eur. Preto na začiatok vždy odporúčam penový model. Je lacnejší a ľahšie sa opravuje. S autíčkom môžete zastaviť, ale s lietadlom musíte byť stále v pohybe! Najhoršie je, keď urobíte chybu a model rozbijete....

Ako sa vlastne model ovláda?

Každý pilot vlastní svoj vysielач a vytvorí si svoj vlastný komfort riadenia podľa toho, čo mu vyhovuje. Vysielачe sa najčastejšie predávajú v dvoch módoch: Mód 1 a Mód 2. Najbežnejšie používaný mód je Mód 1 - na pravej ruke plyn a ovládanie krídiel na koncoch krídiel, na ľavej ruke zasa výškovka a smerovka, čiže ovládanie chvostu lietadla. V Móde 2 je plyn na ľavej ruke.

Dokáže si aj začiatok sám postaviť lietajúci model? Musí sa zrejme aj trochu vyznať v technike, nie?

Áno, musí byť aspoň trochu technicky zdatný, spoznať základy aerodynamiky, no v prvom rade musí chcieť a nevzdávať sa pri neúspechu, mať výdrž. Veľa vecí sa dnes už dá zistiť na internete, ale je lepšie začať skladať spolu s niekým, kto už má skúsenosti, nehanbiť sa opýtať aby nevzniklo viac škody ako úžitku.

Tak to funguje aj vo vašom klube?

Väčšinou prídu za nami na letisko rodičia s deťmi, či by mohli prísť, prinesú model, my im poradíme, pomôžeme. Pre začiatok odporúčame modely na elektromotor, pretože spaľovacie motory sú dosť zložité a náročné na štartovanie a nastavenie. Elektromotor je oveľa jednoduchší.

Ako prebieha prvý let?

Ten vlastne modelár-začiatočník neabsolvuje sám – začína sa zalietaním modelu, ktoré musí urobiť nejaký skúsenejší pilot. Každý model, ktorý po prvýkrát vyletí do vzduchu, treba ešte doladiť, musíte ho „naučiť lietať.“ Model musí byť pozdĺžne a priečne vyvážený. Žiadne lietadlo z krabice nepoletí tak, ako by malo. Je to spôsobe- né tým, že môže mať odchylnú geometriu krídiel, môže byť trochu skrútený trup, a to už začiatočník nezvládne. To mu musí „vytrimovať“ skúsenejší modelár.

Koľko členov má váš klub?

Vznikli sme v roku 2012 ako občianske združenie a dnes máme spolu 24 členov. Polovica sú aktívni, ktorí sa modelom dosť venujú a často lietajú. Hlavne lietadlá, od základných až po veľké, s rozpätím krídiel do 3,5 metra, menej máme vrtuľníkových modelov. Ostatní sú skôr nadšenci, pomôžu, chodia sa pozerať... Členov máme z Častej a okolia, nerozlišujeme, kto je odkiaľ. Nováčikovia sú u nás prijímaní na rok v akejsi garančnej lehote. Po roku spoločne vyhodnotíme, či z neho môže byť plnoprávny člen.

Letecké modelárstvo zrejme najčastejšie „chytí“ človeka už v detstve...

Na vekú nezáleží. Chodia k nám šesťroční chlapi aj dôchodcovia. Ja som sa k modelárstvu dostal v 38 rokoch, keď som prestal fajčiť... Ostávali mi tak nejaké peniaze a mohol som si konečne splniť detský sen. Za socializmu neboli veľké možnosti, väčšinou si modelári vyrábali lietadlá sami. Prišla rodina, deti, opravy na dome a iné prednosti. Ale keď deti odrástli, konečne som aj ja mohol začať. Je to časovo dosť náročný koníček, ale výborná forma relaxu. Po robote, ak mám trochu času a podarí sa aj počasie, dám si doma kávu, zbalím lietadlo, rádio, idem si polietaf, stretnúť sa s ostatnými, pokecať... Je to pekný šport, príjemný oddych, vyčistí sa pri ňom hlava.

Niektoré modely už pripomínajú skutočné, veľké lietadlá...

To už je ťažká modelárska závislosť, existujú obrie modely v mierke 1:4, jedna tretina či dokonca 1:2 s rozpätím aj niekoľko metrov. Pre modely nad 20 kilogramov však už treba mať riadny preukaz, pilotné skúšky, technické osvedčenie modelu, že je spôsobilý na lietanie. U modelov do 7 -10 kg netreba zvláštne skúšky.

Musí aj modelárske letisko spĺňať nejaké predpisy, normy?

Modelárske letiská sú väčšinou v evidencii na leteckom úrade, sú vyznačené na mapách a upozorňujú na možnú kolíziu s modelom. V tejto lokalite musia dbať na zvýšenú opatrnosť a piloti rogala alebo ultraľahkého lietadla ich väčšinou obchádzajú. S modelmi je povolené lietať do výšky 100 metrov.

Zúčastňujete sa aj nejakých modelárskych súťaží?

Existujú súťaže pre leteckých modelárov, napríklad, kategória F3A na presnú akrobaciu, kde pilot musí s modelom zalietaf určitú zostavu figur. Náš klub sa súťaží nezúčastňuje, sme väčšinou len nadšenci, lietame pre radosť. Pri lietani nám ide hlavne o relax.

Veľmi populárny je váš každoročne poriadany letecký deň s názvom Airgrill Častá, ktorý sa tento rok uskutoční 15. júla.

Airgrill je naša najväčšia akcia pre verejnosť, aby ľudia videli, čo robíme, že to nie je len koníček pre tých bohatších. Zároveň sa stretne s ďalšími modelármi z iných klubov. Airgrill všetci spoločne pripravujeme niekoľko dní, je okolo toho dosť práce, ale pomáhajú nám finančne a materiálne sponzori i Obecny úrad Častá... Okrem kamarátov zo Slovenska si k nám chodia radi zalietaf Česi, Rakúšania, Maďari, máme tu pekný kraj, víno... Radi na ňom privítame aj všetkých Dofaňčanov.

Čo sa udialo v Doľanoch

Kvapka krvi opäť úspešná

Obecný úrad spolu s poslancami obecného zastupiteľstva zorganizovali koncom marca už tradičný odber krvi od dobrovoľníkov. Do kultúrneho domu, kam prišla mobilná odberová stanica z Trnavy, prišlo v posledný marcový štvrtok ráno dovedna 21 dobrovoľných darcov krvi z našej obce. Pracovníci stanice mohli po úvodných vyšetreniach uskutočniť 16 odberov. Veľká vďaka patrí všetkým, ktorí prišli dobrovoľne darovať najvzácnejšiu tekutinu a tiež tým, ktorí záslužnú akciu zorganizovali. Ďalší odber sa uskutoční na jeseň v priebehu mesiaca november.

Pestrý prvomájový dogtrekking

Vďaka vytrvalosti a nadšeniu pre vec, ktorá ctí majiteľa a pracovníkov Vinárstva JM Doľany, sa z prvomájovej turistiky so psami cez vinohrady stáva veľmi pekná tradícia. Pekné počasie aj tento rok prilákalo na štart desiatky majiteľov psov a ich štvornohých miláčikov z Dolian a širokého okolia. Na perfektne zorganizovanej akcii nechýbalo, samozrejme, dobré víno, pohostenie a užitočné kynologické služby ako strihanie, trimovanie, či predaj psích dobrôt a oblečenia. Okrem 13-kilometrovej trasy bol pripravený aj dvojkilometrový pretek Canicross, v ktorom mohli súťažiť aj deti. Prekvapením bol obedňajší príjazd početnej kolóny automobilov-veteránov v rámci prvomájovej „spanilej jazdy“ z Bratislavy.

Užitočné mreže

V priebehu nasledujúcich mesiacov pribudne na dverách kaplnky Sv. Leonarda ochranná mreža, vďaka ktorej budú môcť ostať pôvodné drevené dvere stále otvorené. Vnútro kaplnky je stále viac poznačené vlhkosťou, a odborníci preto odporúčali celý objekt trvale odvetrávať. Tvar mreže musel odobrieť pamiatkový ústav, budú ju vyrábať dolianski remeselníci a finančne celý projekt zabezpečila obec. Mreža bude osadená tesne pred dverným otvorom a jej súčasťou bude husté drôtené sito, aby sa dovnútra kaplnky nemohli dostať hlodavce či vtáky. Zároveň budú môcť vnútro kaplnky obdivovať návštevníci prakticky po celý rok.

Koncert Black Band

Máj sa opäť vydaril

V rámci „hudobnej jari“ sa v Doľanoch v poslednú aprílovú nedeľu konal koncert populárnej hudobnej skupiny BLACK BAND z Prievidze. Atmosféra v DKJF bola aj tentokrát od začiatku až do konca uvoľnená a priateľská. Obecenstvo z Dolian i okolia obľúbenú skupinu odmeňovalo nielen spontánnym potleskom, ale aj spoločným spevom a tancom. BLACK BAND zahrál všetky hudobné žánre - moderné melódie, ľudové piesne i rytmické tanečné melódie.

Po skončení koncertu sme hudobnej skupine okrem slovného poďakovania odovzdali symbolický darček – balenie výborného vína z Vína z mlyna Doľany s pozvaním na priateľské posedenie s občerstvením, za ktoré aj touto cestou ďakujeme všetkým sponzorom a šikovným gazdinkám z Dolian a Častej.

JUDr. Ida Konopová, PhD., zástupkyňa starostu obce Doľany

Hoci tohtoročné stavenie tradičného mája vyšlo na nedeľu, ľudia si ho prišli pozrieť opäť v hojnom počte. Ako vždy nechýbala chutná cigánska pečienka, dobré víno a živá hudba. Pekné počasie až do zotmenia prilákalo veľa rodičov s malými deťmi, večer už pred hasičskou zbrojnicou zostali iba tí otužilejší, ktorí statočne odolávali nočnému chladu. Za vydarенú akciu a postavenie takmer 30-metrového symbolu jari patrí poďakovanie všetkým, čo sa na ich organizovaní zúčastnili.

Karate s novinkami

Je potešiteľné, že do športovej činnosti Karate klubu, ktorý pôsobí v obci Častá, sa zapája aj mládež z obce Doľany. V nasledujúcom období čakajú našich karatistov viaceré novinky.

Karate sa stalo olympijským športom a jeho prvé vystúpenie by malo byť v Japonsku r. 2020. Z tohto dôvodu sa v súčasnosti veľa vecí v karate prerába. Ide aj o snahu ponúknuť karate divákovi tak, aby bolo zaujímavé. Už teraz vieme, že zostanú súborné cvičenia

kata a tiež kumite, čo je v preklade voľný boj. Niektoré kritériá a pravidlá sa budú meniť, takže v súčasnosti skúsime určité zmeny v samotnom športovom poňatí. Zmeny sú spôsobené pravidlami WKF - svetovej federácie karate.

Na tréningoch v telocvični sme sa podujali vyskúšať iné metódy, ako sme využívali v minulosti. Deti sa okrem technickej časti učia viac voľný boj, teda kumite. Aby sme rýchlejšie napredovali, museli sme deti a mládež rozdeliť do viacerých menších skupín - A, B, C, D. Do skupiny A, ktorá je najsilnejšia, sme po zväžení zaradili aj dve silné bojovníčky Natáliu Jarošovú a Alexandru Zubajovú z Dolian. Obidve spĺňajú naše kritériá, aby zvládli náročnejšie tréningy, ale aby tiež mali minimálne zodpovedajúce pásy (oranžové) v karate. Tréningy tejto skupiny vedie Marek Rybárik (3 DAN), najúspešnejší medailista klubu a vicemajster Slovenska v karate. Verím, že sa doľanským bojovníčkam v tejto skupine bude dariť, aby ešte úspešnejšie reprezentovali nielen Doľany, ale i celý náš región, pretože od nového školského roku zvažujeme súťaženie (aj s nimi) v krajšej súťaži karate.

Jozef Rybárik, predseda

Nenechajte si ujst'

Program akcií v Dolanoch
v najbližších troch mesiacoch

14. máj, nedeľa, 16,00 hod

Deň matiek

KD J. Fándlyho, Dolany

20. máj, sobota

Noc múzeí a galérií

Hrad Červený kameň

21. máj, nedeľa, 17,00 hod

Slávnosť Sv. Urbana s obradom požehnania viníc

Pri kaplnke vo vinohradoch

26. – 27. máj, piatok, sobota,
od 13,00 do 20,00 hod

11. ročník Otvorených pivnič na Sv. Urbana

*Vinárstvo JM Dolany, Vína z mlyna,
Vinhor (Vinárstvo Horváth),
ZetWine (Vinárstvo I. Zubaj)*

28. máj, nedeľa, od 10,30 hod

Púť k Sv. Leonardovi

*Farský kostol Sv. Kataríny
a kalvária*

25. jún, nedeľa, 15,00 hod

Detská olympiáda

*Veselé športové súťaže pre deti
Futbalové ihrisko TJ Dolany*

1. – 2. júl, sobota, nedeľa

Festival zabudnutých remesiel

Hrad Červený kameň

5. júl, streda, 15,00 hod

Oslava sviatku Sv. Cyrila a Metoda

Kostolík Sv. Leonarda

9. júl, nedeľa

Futbalový turnaj o Pohár starostu – dorastenci

Futbalové ihrisko TJ Dolany

16. júl, nedeľa

Futbalový turnaj o Pohár starostu – seniory

Futbalové ihrisko TJ Dolany

29. – 30. júl, sobota, nedeľa,
16,00 – 21,00 hod

Viecha na mlyne

Vína z mlyna

13. august, nedeľa,

Turistika pre všetkých

*Štart a registrácia od 6,00 hod.
pri CZŠ Dolany*

Kontajnery pre veľký odpad

Tak ako vždy, po veľkom upratovaní, budú pre obyvateľov našej obce k dispozícii kontajnery pre veľkoobjemový odpad a jeden kontajner pre drobný stavebný odpad., a to v dňoch 7. a 8. júla, piatok od 14,00 do 18,00 a v sobotu od 8,00 do 14,00 hod. Kontajnery budú umiestnené v areáli PVOD Dolany v piatok popoludní a v sobotu dopoludnia. Pripomíname, že nie sú určené na kov, sklo, plasty ani elektroodpad či bioodpad.

INZERCIA – Klietky pre chov prepelíc, králiky, činčily, pasce na líšky a kuny, liahne na vajčká, odchovne pre kuriatka, krmítka a napájačky, robíme rozvoz po celom Slovensku, viac na www.123nakup.eu, tel.: 0907/181 800.

Pozvánka pre cyklistov

OZ BTC Častá v spolupráci s OU Častá a Lesy SR š.p. Banská Bystrica – odštepny závod Smolenice, vás dňa 10. júna 2017 srdečne pozývajú na 1. ročník podujatia ČASTOVSKÝ CYKLOOKRUH.

Radi by sme dali do pozornosti, že trate budú situované výhradne v katastrálnom území Častá a Píla. Čakajú na vás pútavé prejazdy tzv. „oborou,“ veď, pospomínajte, Častovania, kedy naposledy ste mali možnosť vstúpiť do obory v takomto rozsahu? Pevne veríme, že prejazdy cez častovskú dolinu, popod Geltek, Holind, Pánsky dom, zadnú a prednú Pajdlu, Rakovú, veďa Hubertka a po širokej naspäť na červenokamenskú lúku budú pre vás lákavé natoľko, že si uvedený dátum nezabudnete zapísať do kalendára už teraz!

Budú pre vás pripravené pútavé trate v dĺžke 35 km a 25 km. Na 5 km detský okruh sa budú môcť deti vybrať samy v sprievode rodičov alebo členov OZ BTC Častá. Štart nie je hromadný a účastníci sa po registrácii budú môcť vydať na trate od 9.00 do 11.00 hod. V cene registračného poplatku bude zahrnuté občerstvenie – jedlo a nápoj. Deti do 12 rokov budú mať štartovné zadarmo a aj pre nich bude niečo pripravené (napríklad hod-dog s kofolkou). Umytie vašich dvojkolesových tátošov je samozrejmosťou.

Sledujte našu facebookovskú stránku (BTC ČASTÁ: <https://www.facebook.com/BTC>) a uďalost na mtbiker-i (<http://www.mtbiker.sk/kalendar/2017/2360/castovsky-cyklookruh>). Tu budeme postupne aktualizovať všetky potrebné informácie.

Vopred sa tešíme na vašu podporu a hojnú účasť.

Ing. Vladimír Schwarz, OZ BTC ČASTÁ

Podakovanie Redakcia Dolanských novín ďakuje za finančnú podporu tohto čísla spol. Continental Film a p. Michalovi Drobnému.

**Bratislavský
samosprávny
kraj**

**Dolanské
noviny**
Slovom a obrazom o živote a ľuďoch v Ompitáli

DOLANSKÉ NOVINY, štvrťročník obce Dolany, vydáva Obecny úrad v Dolanoch, 900 88 Dolany 169, IČO 00 304 727.

Redakcia: PhDr. Peter Mariani. Príspevky externých autorov nereprezentujú názor redakcie.

Vychádza v náklade 600 kusov, nepredajné – distribúcia zadarmo. Ročník 7., číslo vyšlo v máji 2017.

Grafická úprava: Ing. Daniel Ďurďovič, denki@denki.sk

Kontakt: OÚ Dolany, e-mail: dolanskenoviny@gmail.com, www.dolany.sk

ISSN 1339-1240 • EV 4366/11